

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

II. De prouidentiae insuas species diuisione, & earum explicatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

quæ per scientiam, quæ cæcitas, & ignorantia medi-
orum formaliter depellitur, formalissime præstatur: ergo
neutra in obliquo sed utraque in recto prouidentiam ex
parte rei obiectæ essentialiter constituit. Secunda hæc
ratio totum secundæ sententiæ (in solo actu volitionis,
siue electionis mediolorum prouidentiam statuens, fun-
damentum eneruat. Est enim electio illa, sicut quicquid
alius voluntatis actus, scientiam obiecti prosequendi
necessariò requirit, & tamen essentialiter non consti-
tuatur in recto, sed tantum præsupponat, & connotet
in obliquo, tanquam necessarium quid ex parte obiecti,
ut eius prosecutum actum voluntas eliciat; at verò
actus ipse voluntatis nullatenus scientia obiecti, vel in-
tellectus est, sed solius voluntatis ea scientia sollicitatus,
& oriundus. Prouidentia verò, est, quæ parte electio-
nem mediolorum continet, scientiam solum præsupponat,
& connotet; quæ vero sapiens formaliter, & pru-
dens non autem ignara, & cæca est formam ipsam scien-
tiæ mediolorum essentialiter claudit.

6. Dixi nihil aliud prouidentiam essentialiter constituere
præter mediolorum, seu agendorum ad finem rei cui
per ipsam prouidetur scientiam, & electionem: quia de-
creueram de re cui prouidetur toti prouidentiam præcedit,
eiusque executio, ut dicam, d. 3. quæ prima certam. 2.
Nil item vltius ut probatum est certam. 2. 3. & 4. quibus
intellectuale omne imperium, siue imperatiui, siue
indicatiui modi, quod electione posterius à nonnullis
ad prouidentiam inducebatur ab ea exterminauimus, sed
neque prius: quia his prior sola intentio finis est: ex
qua de mediis, & agendis ad eius consecutionem prouidetur:
quare non magis ad prouidentiam essentialiter consti-
tutionem vocari potest, quam causa quævis ad con-
stitutionem sui effectus. Denique exclusiuam hanc cæ-
terorum omnium conclusionis nostræ partem expresse
docuit Augustin. cap. 17. de dono perseverantiæ reci-
tatus numero secundo explicandum hic videbatur, quod
scientiæ genus directiuum electionis mediolorum, & cu-
ius conditionis mediolorum, tam scientia dirigens, quam
electio directa esse debeant, ut prouidentiam consti-
tuant; aut prouidentiam vniuersim sumptæ nullum scien-
tiæ genus, & conditio specialius, siue ipsius, siue me-
diolorum eligendorum assignari potest, quæ in aliqua
prouidentia specie non deficiat: quare, cum species prouid-
entiæ recensamus, & explicemus, sua cuique scientia
electionis mediolorum, & agendorum directiua eiusque,
& electionis materia, seu obiectum opportunius assigna-
buntur.

QVÆSTIO II.

De Prouidentia in suas species diuisione, & earum ex- plicatione.

¶ Vm scientia directiua electionis mediolorum, seu
agendorum ad præstitutum rei prouide finem ob-
tinendum, & horum electione essentialiter prouidentiam
constituerimus, sit plane ex scientiæ, & electionis, atque
obiecutorum vtriusque diuersitate diuidi in suas species
prouidentiam posse: ea autem distinctione, & diuisione
loquimur, quam actus scientiæ, & voluntatis, qui vni-
uersim Deo physice sunt, patiuntur, iuxta dicta tom. 1. de
Deo vno, & hæc 2. controuersis de scientiæ, & voluntate
Dei.

CERTAMEN I.

Diuina Prouidentia species omnes ex obiectis, & actibus re- censentur.

1. **E**X obiectis, & subiectis, quibus prouidentia
mitur prouidentia diuina diuisio. Cum enim à
subiectis, quibus prouidetur, & mediis, per quæ prouid-
etur, quædam causæ naturales, & necessitate in ope-
rando sint, & media item, per quæ ipsis prouidentia
sint etiam effectus necessarii, prouidentia de necessitate
& obiectiue, siue ex parte obiecti necessaria erit: ex
parte verò subiecti libera, ut hæc determinata, & per
hæc determinata media est; tametsi per hæc, vel alia
quibus prouideri posset ac de facto prouideretur, non
ab alio quam à Deo prouideretur iuxta dicta tom. 1.
scilicet. 1. maxime quæstion. 4. Hanc subiectiuam diuinæ
prouidentia necessitatem conditionatam non absolutam
esse inde satis constat: quod semel producta quævis in
primo instanti è supremo suo in creatura omnia dominio
Deus pro secundo instanti, subtractione sola concutitur,
destruere, & annihilare (ut scholastici loquuntur) pro
suo libito potest: quibus sublati prouidentia de ipsi
esse non possent. Sed neque vlla fuisset adhuc pro instanti
primo quo fuissent: cum rei nullius prima productio
prouidentia respectu ipsius sit: ut docuimus ex Pa-
tribus S. Thoma, & ratione quæst. 1. certam. 1. num. 4.

2. Sin autem subiecta, & media, atque agenda ad
præstituti finis consecutionem libera in actu primo, &
indifferentis potestatis ad virtutem sunt libera, ac non
naturalem obiectiue, siue ex parte obiecti cui prouidetur,
& mediolorum, atque agendorum per quæ prouidetur
prouidentiam esse certam omnibus est: cum nihil
aliud sit liberam obiectiue, siue ex parte obiecti prouid-
entiam esse quam esse liberam & subiectam & obiecti-
ue. Cum circa quæ versatur: quare diuina prouidentia me-
rito in naturalem, & liberam, sumptæ alterutrum diui-
sionem è subiectis & obiectis cuiusque primo diui-
ditur. Est autem aduertendum præstare, & ut notat
Deus creatoris, siue naturalia entia, siue libera sunt,
prouident, Dei prouidentiam erga alterutra adæquat
sumptam à prouidentia erga altera adæquate sumptæ
secundum se totam minime differre. Siquidem, & media
eligit ac inter se libera, ut de suis effectibus ad finem
affectuionem agentibus naturalibus prouident: ut libe-
ra manus nostræ ignis applicatione ad combustibile, ut
calorem inducat, illudque igne faciat: & libero Angelo-
rum bonorum, seu malorum ministerio ad certam
naturalium extraordinarium consilium ad plures be-
neficias, vel ad terribiles inde necessariò ortas tempe-
states, quod si hæc ad multos exercendos ac reducen-
dos peccatores ordinantur: iam media hæc natu-
ralium, ac necessariorum effectuum liberis agentibus, ad
finis ipsius præstituti affectuionem in eorum prouidentia
mifcentur.

3. Rursus prouidentia, ex parte etiam obiecti diui-
ditur in naturalem, & supernaturalem, quod si de na-
turalitate, & supernaturalitate quoad substantiam lo-
quamus diuisio hæc, non prouidentia vniuersim sum-
ptæ diuisio est, sed alterius membri diuisionis prima:
nempe prouidentia libera subdiuisio: in qua dubio prouid-
entia media, & plura agenda supernaturalia, quo ad sub-
stantiam, ad finis supernaturalis beatitudinis æternæ
consecutionem intercedunt: ut fidei, spei, & charitatis
habitus & actus: gratiæ insuper, formaliter transi-
eantis, gratumque Deo operantem constituentes, etiam
que honesta opera quævis ad condignitatem meriti vi-
tæ æternæ eleuantis, habitus. Consulto inter media
quoad substantiam supernaturalia, non memoro gratiæ
auxilia, quæ ad salutis nostræ negotium frequentius in-
tercedunt.

tercedunt, atque ad honestum vndequeque, & bonum opus morale quodvis requiruntur: quia, an ad eiusmodi bonum opus, quod gratia habuit accedente meritorum de condigno augmenti gratia, non autem ea gratia adstante, de congruo solum, & eodem modo vitæ æternæ: ad quam congruitate quadam mediâte conducatur, an- samque porrigat Dei bonitati auxilium gratiæ superna- turale, quoad substantiam necessario intercedat: quia hæc de re grauißima, (si quæ alia in Theologia) lis inter Valquistas, & Soaristas est multa accurata eru- ditione, & d. a nobis dirimenda tom. 1. de ente superna- turali (Theologiæ nostræ §.) controu. 2. an ad quodvis bonum opus morale, quouis modo, & gradu ad vitam æternam conducent gratia Dei per Christum, etiam quoad substantiam, supernaturalis requiratur, nec talis quoad modum tantum sufficiat: libera vero prudentia naturalis ea erit quæ ad naturale quidpiam ab agente libero, & liberè obtinendum de mediis, & agendis pro- uideat: eaque ad actus indifferentes, nec salutis æternæ noxios, nec proficuos, qui à plerisque in nobis magna probabilitate admittuntur, subferret.

4. Quod si de prouidentia naturalis, & superna- turalis quoad modum tantum diuisione loquamur: tam prouidentia naturalis, quæ libera subdivisio esse potest. Cum enim supernaturalitas mediorum, ac rerum quoad modum tantum in eo stet, vt quauis res, aut me- dium eligendum, & apponendum intra virtutem acti- uum, & exactum causarum naturalium sit, ac proin- de neque nature totius actiuitatem, & exigentiam superet, & excedat: tamen hic & nunc, vt natura- li fluxu, & cursu causæ pergunt, aut peregrant, nec medium, aut res illa ab eis fieret, neque exigeretur, nisi Dei oblique naturalium rerum exigentia, & pro libi- to solum suo, causarum indebita coniunctio, ex qua medium illud apponeretur, reque vel effectus absolu- te prouideret disponeretur: vel abique ea coniunctio- ne, & confluxu causarum, hic, & nunc indebito, vel se solo Deus causæ absenti concursum supplens, medium vel rem ad finem intentum absolute eligeret, & apponeret. id quod, cum tam respectu causarum, & effectuum naturalium, quam liberorum possit Deus pro suo arbitrio, dominio, & potestate præstare ex si- nis cuique earum præfixi intentione, vt cum, vel natu- ralis: vel libera causa assequatur: fit sane: vt super- naturalis quoad modum tantum prouidentia, tam in na- turali, seu necessaria obiectiue, quam in libera ex parte obiecti habeat locum. Vtraque verò prouidentia quoad modum solum ex parte obiecti naturalis, & su- pernaturalis aliter nominari vulgò solet: nempe pro- uidentia ordinaria: quia de lege ordinaria nature, & causarum naturalium exigentia, & quasi iuri diuina prouidentia stat: cum autem ius & exigentiam hic & nunc nature, & causarum naturalium in mediis dispo- nendis & apponendis non attendit, sed negligit, at- que ordinaria illa nature lege solutus operatur rebu- que prouidet è prouidentia extraordinaria se gerit: sic Altioris inopinatas pluuias grandines, cælique, & aëris tempestates, terræ motus, monstra, ac portentosa dispo- nit ac producit.

5. Ex parte verò prouidentia ipsius obiectiue, siue ex parte obiecti, libera, quoad intrinsecum sui, ac Dei ipsius alia diuisio, & diuersitas est: est siquidem prouidentia vna, quæ media erit de se indifferentia, tamen ab extrinseco efficacia ad finis intenti consecutionem agenti libero prouidet (siue naturalis, siue su- pernaturalis, quoad modum, & substantiam prouidentia sit) vt patet in prouidentia, qua prædestinatis prouidet de mediis ad vitæ æternæ consecutionem. Est item alia prouidentia, quæ de apis, & sufficien- tibus quidem mediis ad finis consecutionem non au- tem efficacibus agentibus liberis à Deo prouidetur: vt patet in mediis, de quibus Deus non prædestinatis prouidet ad finis gloriæ consecutionem, quam ipsis serio vult absolute, atque desiderat, vt vidimus tom. hæc in prouidentia libera supernaturali, siue quoad substantiam, siue quoad modum, sint posita, vtra- que tamen prouidentia de mediis efficacibus, & suffi-

Christoph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus II.

cientibus purè naturalibus ad purè naturalem finem consequendum: quare, & prouidentia purè naturalis in vtramque diuisio habet locum, vt patet. Dixi hanc diuisionem secundum intrinsecam prouidentiam, Deoque ipsi, fieri mente nostra rectè posset. Nam prouiden- tia de efficacibus tantum mediis essentia sua scientiam mediam directiuam electionis ipsorum claudit: quæ autem de sufficientibus solum mediis est, medium conditionatorum contingentium scientiam non inclu- dit, vt certamine 2. vniuersum, & speciatim de præde- stinatione controuersia 7. & de reprobatione controuer- sia 8. ostendamus. De actu etiam electionis, & volun- tatis mediorum efficacium vni prouisorum, solumque sufficientium alteri, viderur in prouidentia de alterutro intrinseca, & prouidentia & Deo ipsi diuersitas, vt amplior gratia, & beneficium collatum vni præ altero suadet: maxime, si ad finalem iustitiam in postmo- tentationis conflictu consentandam, vel penitentiam adquirendam, ea collatorum mediorum diuersitas sit. Verum ea diuersitas speciem affectiue electionis me- diorum erga vtrumque non variat, sed solum intra speciem eandem probat esse erga vnum quam erga al- terum, affectiue, & dilectiue maiorem: quare & quasi accidentariam alterius ab altera prouidentia, non autem specificam diuersitatem.

6. Maior lis Theologis nonnullis de præfatis pro- uidentia diuisionibus aliunde consideratis, an generis in species sint: affirmasse videtur Sancti Thomæ in 1. d. 49. quæstione 1. articulo 2. vbi Durand. quæst. etiam 1. num. 6. Capreol. quæst. vnica, articulo 1. conclusio- ne 2. & communiter interpretes, in 1. part. quæstio. 22. consentiunt. Marfilus in 1. d. 41. articulo 1. Camerarius Dialog. Cathol. cap. 1. §. 4. Soarez 1. de prædesti- cap. 18. Herize cit. d. 22. cap. 7. num. 66. Negat verò Valsquez 1. part. d. 371 cap. 5. num. 23. & Magister meus Didacus Daza citato manuscripto de prouidentia in quæst. logicæ quam Theologicæ disputationi aptiore, censet de re non posse Theologos decernere: si enim scientia, & volitionis diuinæ actus secundum intrinse- cum accipiantur indiuisus actus scientiæ obiectorum, & vnius physicæ, ac metaphysicæ etiam intellectus est: quod ipsum de actu voluntatis diuinæ suis propriis controu- & locis ostendimus: quo solum sensu negantes Docto- res loquuntur, neque affirmantes contradicunt. Cæte- rum cum iam vñs Theologorum obtinuerit, vt pro diuersitate status obiectorum (similè & obiecti eisdem) Dei scientia, quasi specificè, diuidatur apud omnes in scientiam necessariam, seu simplicis intelligentiæ & scien- tiam visionis, seu liberam de absolute nimirum exi- stentibus rebus pro sua duratione etiam absolute libe- ris: nostraque schola societatis speciem aliam scien- tiæ inter vtramque mediæ, re à præfatis traditam Patri- bus, & Theologis propria scientiæ mediæ, seu condi- tionate nomenclatura docuerit, alitè fundauerit, atque luculenter explicauerit, pro statu futurorum contingen- tium conditionatorum, à duobus possibilitatis, & ab- solutæ libertatis, & futuritionis diuerso, fit sane pri- mo: prouidentiam, quæ scientiam conditionatam con- tingentis ad electionem mediorum directiuam essentia sua claudit, & quasi specifica differentia, ab alia quæ illam essentia sua non claudit differre: fit inde secundo: vt ex obiectorum, & mediorum seu agendorum entita- tia, vel morali diuersitate eodem modo, & scientiam, & electionem: ac subinde prouidentiam, quasi in spe- cies minores, simili Theologica loquendi facultate subdividere possimus. Nec de his plura.

CERTAMEN II.

Scientia naturalem, & liberam providentiam cum mediorum electione constituens, atque huius conditio explicatur.

Diximus scientiam, quæ providentiam quantumvis constituit, electionis quâ natura præsumit, quæ directivam esse debere: idque ita probavimus q. 1. à certam. 2. & maxime certam. 3. vt vltierius supponendum sit, non probandum. De electionis vero conditione agendum hic tantum est non de natura, quâ, & finis intentionem essentia sua supponit, cum ad medium inquisitionem, si non præsto mentis adinstet, & occurrentiam ad conclusionem de ipsâ, & iudicium ferendum de potiori, securiorque ad finis confectionem, si ex tota, quâ potest intentionis ferietate eligendum sit: tum denique ad electionem medium ipsam, quæ absque finis intentione esse non potest. De electionis ergo conditione solum hic agitur, & breviter quidem. An scilicet efficax esse debeat medium, quæ eligit, voluntas, & electio? an satis sit esse inefficax desiderium saltem ferium, quod tamen absolutum efficaciam non pertingat, quemadmodum de intentione, & desiderio diuino salus omnium, etiam reprobatorum, ferium, ac non peremptorium esse ostendimus controu. de volunt. non tamen absolute efficacem, immò neque salutis prædestinatorum per merita liberisque actus obtinende intentionem Dei quantumvis feriam ex parte Dei, seu quatenus in ipso est, efficaciam absolutam pertingere non posse ostendimus controu. 7. de prædicatione ex acti principio controu. de voluntate. Breuiter ergo vt dixi, & ex omnium sententia dico electionem medium, quâ providentia constituitur debere esse absolute efficacem, & medium effectuum, non satis esse efficaci remissiorum, & lægiorum, quantumvis eam infra absolutam efficaciam feriam adstruas. Ratio est: quia quantumvis quis desideret media, dummodo ea absolute non apponit, res exterius non gubernat, nec disponit ad finem: ergo, quousque ea efficiat veluti apponere, non prouidet de mediis ad finem. Ne verò putes providentiam vltra efficaciam electionis absolutam medium eligendum efficaciam requirere, vt non nulli hallucinari videntur: potest vna providentia electione medium sufficientium quidem, non autem efficacium constitui, vt facis insinuauimus hæcenus, & hac controuersia de voluntate d. de affectibus Dei creaturarum prosequentiis.

2. De scientia verò electionis directiua (et esse debet, quæ providentiam constituit) explicare oportet; quantum ex scientiis simplicis intelligentiæ, ac visionis electionis, cum quæ providentiam constituit directiua sit: & visionis mediour, ac effectuum scientiam esse non posse, & diximus, & de se patet: cum mediæ, & effectus ipsa absolute sequentes, absolutam electionem, & scientiam eius directiua; quare & providentiam, adæquate constituant supponant, quantum affectus absoluti sunt. De scientia ergo simplicis intelligentiæ, & mediæ (quæ solum restant) potest esse disputatio, cuius definitio præ omni specie providentiæ nequit esse prorsus eadem. Quare de providentiæ naturali, & necessariæ ex parte obiecti, siue, quæ de causis, & effectibus naturalibus, & necessariis habetur, scorsim, & de obiectivæ libera, seu, quæ erga agentiæ libera liberorum effectus versatur, scorsim etiam definiendum erit: vira ex eis scientiæ electionis mediour, seu agendorum ad finem rei, cui providetur, cum eiusmodi electione providentiam essentialiter constituit: & quidem scientiam simplicis intelligentiæ, cum de possibilitate finis, & mediour, & agendorum omnium ad finem ad veritatem providentiam præsupponi, certum, constan-

que apud omnes est: cum vera, seriatim suis intentionibus, quæ ad omnem providentiam essentialiter supponuntur, incognita suis possibilitate concipi, habereque ad se non possit: immò nec ad homine, ni possibilitas eius existimetur (saltem per errorem) cævo ipsorum voluntas per scientiam simplicis intelligentiæ à Deo cognoscitur: simili ratione probatur scientiam de modorum eorumque conducere ad finem intentum possit, debere electionem ipsorum, & lubidine providentiam, obere, vt minimum, præcedere: quia electio modorum, & agendorum ad finis consecutionem, non transiret, seriatim ipsorum voluntas, sed absolute efficitur et cognita eorum possibilitate haberi nequit: & hæc quidem apud Theologos omnes communia sunt, acque indubitata.

3. Lis ergo apud scholasticos ea solum esse possi-
vita ex eis scientiis simpliciter intelligentiæ, & condi-
nata ex providentiæ naturali, & necessariæ, & liberæ ex
parte obiecti, ut explicuimus, proximè, & immediatè
seù vltimo directiua ad electionem medium, & agend-
orum ad præintantum finem fit, ut cum efficien-
tiâ ipsâ, quam proximè, & vltimo dirigit, providentiæ
efficienti (ut diximus quæstione prima, cæteris quibus
?) constituitur? An pro utraque providentiâ sola im-
plex intelligentiâ sufficiat? vel sola Scientiæ media,
vel altera ex his pro altera, altera vero pro altera solum
fit satis? In hac vero quæstione dicendum primo cum
omnibus Theologis est: in providentiâ naturali, seu
necessariâ ex parte obiecti, solum Scientiâ simpliciter
intelligentiæ de possibilitate mediæ, & agendæ,
& conductuæ ipsorum in finem esse immediate pro-
ximè, & vltimo directivam electionis: ac libidè, iusta
nostram sententiam, contra aliquot Thomistas, &
nostrum Ruz, probatam quæstione 1. fere tunc cum
solum Scientiâ efficienti providentiâ naturali cum
electione per ipsam directâ continere. Ratio est: quia
respectu mediæ naturalium, ac ad ipsorum
agendum in providentiâ pure naturali, ex parte
obiecti necessaria, & mediæ acutius, conductuæ
ad finem naturalis, ac necessaria, & nunquam in-
diffrens ad verumvis est, neque agendum liberum est
tunc aliquid est liberum: atqui respectu casuali-
um, & necessario operatur, atque agendum,
seu effectum non liberorum sola dator Scientiâ
simpliciter intelligentiæ pro priori ad ipsorum efficien-
tiam & executionem absolutum: ergo ea sola est directiva
immediatè proximè, & vltimo ad mediæ, & agend-
orum electionem, ut finis obinatur.

4. Dices: tota determinatio adiunctiva & exigentia causarum naturalium mediorum, & agendorum ex providentia hac naturalium obiectis subditur arbitrio Dei, qui pro libito potest eis concutiam ex parte sua ad effectus edendos denegare, vt scilicet causa naturalis denegauit: idque posterius natura ad eorum electionem, & absolutam positionem, quorum absolutam existentiam, concutius illius exigentiam absolutam expectat, & praeiudat absolute, vt cum ipsi concurrere annuat absolute, vel renuat: ergo ea scientia simpliciter intelligentie de possibilitate mediorum, & causarum naturalium nequit immediate & vitium ad illorum electionem procedere; sed debet esse etiam eiusmodi electioni naturalium mediorum, & agendorum scientia conditionata de decreto concutientis de libero Dei, si ea naturalia media adhibentur. Respondetur: providentiam purè naturalem, & ex parte obiecti necessariam ex intentione effectus finis absolute semper à Deo haberi: ea intentione ad ea omniaque necessaria sunt ex parte ipsius ad finem obtinendum: stando antecedenti necessitate tunc cum actum eis ad effectus naturalib. electis, & positis absolute & decretum concutientis, & concursus Dei cum illis necessariis sunt: est Deo liberum decretum concurrentem concutienti potest electionis mediorum ex ea intentione habere: contingens conditionate effectus Dei decretum, & concursus eius negotii si hoc ex providentia naturali pure abstracta quicquid finis apponenda, si eam finis intentione ex parte naturae, & necessaria ex parte obiecti posita in mediis electione habere effectus absolute vocat: non potest illi sciam illam intentione finis esse negare non potest.

quo autem pacto seria finis intentio erit, si id sine quo finis obtineri absolute nequit, atque in sua tantum voluntate, & potestate est, præterit nolit, & apponere: nempe decretum concurrendi? quare ex seria illa intentione finis nequit non ad decretum concurrendi cum causa naturali antecedenter necessitari: ne intentio illa non seria, contradictorie esse possit, quæ supponitur, atque essentia sua seria est: sicut ex seria intentione salutis reproborum, ex qua auxilium, scilicet sufficiens, confert, & decretum concurrendi ex parte sua apponere, ob eandem rationem tenentur: quia ex parte actus primi sublati, auxilium sufficiens non est, neque consensus ad salutem necessariis in potestate absoluta voluntatis.

7. Dicendum est secundò: ad providentiam liberam ex parte obiecti ortam ex intentione divina seria finis liberæ à creatura rationali, siue agente creato libero obtinendi (non tamen seria tota ferietate, quæ Deus finem liberæ à creatura obtinendum, seu quemvis liberum eius actum, citra efficaciam adhuc potest intendere) sola eriam scientia simplicis intelligentiæ immediatè proximè, & ultimo directiva electionis mediatorum sufficiens est; & cum hac æquo eiusmodi providentiam constituit. Hanc conclusionem non video ita apud Doctores expressam, immò, cum de providentia universim erga actus liberos disputant, & solam prædestinationem (quæ perfectissima providentia est) attendunt, conclusioni huic aliquoties scientiam mediam admittunt sæpè videntur aduersari scientiam mediam esse directivam electionis mediatorum in omni providentia libera ex parte obiecti ex intentione finis, seu actus liberi à creatura obtinendi, vel supponentes passim, vel obiter asserentes, ut videre est in nostro Ruiz: tamen, tam hic, quam ceteri, cum de providentia erga reproborum salutem agunt nostræ generali huic doctrinæ in illa specie providentiæ suffragantur. Ceteris fuit magis quæ ex instituto nostræ huic conclusioni aduersatur. Hæret noster de providentia d. 2. cap. 3, à numero 27, ubi ad divinæ providentiæ perfectionem spectare universim, & absolute ait, præterit, quid ex medio, quod eluctus ad intentum finem, præstitur, quæ est, evenit. Si donec: unde & imperfectam fore Dei providentiam, quæ eiusmodi conditionata præscientia ad electionem mediatorum non dirigitur. Sed tamen cap. 7. numero 60. §. Respondeo ad nostram doctrinam, (sicut & alii), se recipit: negans electionem medij sufficientis in non prædestinatorum providentia haud quaquam scientia media dirigi, ac regulari.

6. Probatur conclusio nostra universim, quia seria, ac vera absolute intentio Dei de actu libero nostro, seu huius alio per actum liberum nostrum obtinendo, satis habet, si talis intentio sit, ex qua moveri possit, de factoque moveatur Deus ad eligendum, præstandum, quæ nobis in medium, ut possimus, atque nostræ absolute potestatis sit actum intentum à Deo elicere, seu intentum alium ab ipso finem per liberum nostrum actum obtinere: atque ad huius medij electionem sufficit præterit, & directio solius scientiæ simplicis intelligentiæ, nec potest præcedere, & dirigere scientia media, seu conditionata de eo, quod libere à nobis evenit, aut fiet, si tale medium nobis donetur: ergo sola scientia simplicis intelligentiæ, non autem media de eo, quod evenit, atque à nobis fiet, si illud media nobis præstetur, providentiam liberam ex ea intentione ortam constituit. Maior probatur: voluntas enim finis de se motiva electionis medij apti ad eius consequentem, non est complementaria de pura possibilitate finis (adhuc in scientia nobis constituta contraria de voluntate complementaria Dei in rerum possibilitate pura) sed existentis finis remuneratione perscriptorum, solum desiderium, & intentio. Minor probatur primò: quia medium sufficiens tantum ad finem, quæ sufficiens solum, dicit possibilitatem actum efficiendi, quatenus ex parte eius est, cum voluntate, cui donatur actum liberum, & eo medio finem vltioris, si finis vltioris intentus à Deo est, ac subinde possibilitatem passivam actus liberi, seu finis vltioris intenti, ut eo medio præstito à voluntate fiat: atqui sola scientia simplicis intelligentiæ cognoscitur à Deo eiusque voluntati proponitur, ut eligat hæc, & omnis possibilitas

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus II.

obiectorum creatorum, atque eorum existentiam, quæ esse, vel operari possunt, quod intendit, decernat: ergo sola scientia simplicis intelligentiæ non autem conditionata de eo, quod à voluntate nostra fiet, ac eveniet, si medium illud sufficiens donetur, directiva est electionis medij sufficientis & improvidentiæ habita ex eiusmodi intentione.

7. Confirmatur eadem minor: quia ad electionem medij solummodo sufficientis, quæ talis, nulla scientia media conditionati contingit futuri sub illo potest dirigere, & inducere voluntatem Dei serio intendentis actum liberum nostrum, vel finem ipso vltioris: sed nulla scientia (ea exclusa) potest antecedere, dirigere ac inducere voluntatem Dei ad medij sufficientis, quæ talis electionem, præter simplicis intelligentiæ: siquidem scientia visionis, quæ restat non ante, sed post medij electionem est: ergo sola scientia simplicis intelligentiæ est directiva, & inductiva voluntatis Dei ad electionem medij sufficientis ad actum liberum, seu vltioris finem à Deo intentum, quæ talis. Maior probatur efficaciter: quia scientia media futuri contingit sub eo medio sufficienter nulla est de actu libero futuro sub illo: quia sub medio illo, non est futurus, alioqui non sufficiens solum medium, sed efficax foret: immò idem sufficiens solum est, quia actus sub illo futurus non est. Sola ergo scientia conditionata futuræ negationis actus liberi seu vltioris finis intenti sub eo medio sufficienti, siue quod sub eo medio actus liber, & vltior finis intentus non erit Deo (cuius scientiæ falsitas repugnat) adesse potest: atqui hæc nequit dirigere, & inducere voluntatem ad eius medij, sufficientis solum, electionem: quin immò eam ab eius electione prolix retraheret, si præcederet: ergo nulla scientia media contingit conditionati potest dirigere, & inducere Dei voluntatem ad electionem medij, sufficientis solum, ad actum liberum, seu vltioris finem verè, ac serio præintendunt. Antecedens, seu minor proximè subsumpta probatur: quia implicat eum, qui verè ac serio intendit, ac desiderat, ut aliquid sit dirigi, ac induci ad medij alius electionem ex certa, & infallibili scientia, quod sub illo medio non erit: ita enim, atque ex ea scientiæ eligens electione ipsa tenderet, ut non esset, quod præintenderat verè, ac desideraverat: serio, ut esset, intentione ipsa, ex qua ad eius electionem movebatur: vafreque, ex industria, & data opera, procuraret, ac disponeret, ut non esset, quod intendere se iactabat illusoris, & circulatoris vicio, ingenuo homine (necum Deo optimo) indignissimo. Confirmatur denique eadem minor & postremus hic discursus in eius confirmationem instructus: quia ob rationem, & absurda in eo contenta quicunque scientiam mediam inveniunt Doctores, Deum scientia media non futuri consensus reprobi in finalem penitentiam, vel consensus peccatoris in actum pravi sub conditione medij, seu auxilij solummodo sufficientis, quod ei confertur ad illud eligendum, & conferendum dirigi, ac induci minime posse, vel peccatoris, & reprobi salutem verè non intendere nec serio desiderare aiunt: sed potius perditionem, ad quam ex eius media illud apponit, scientiæque, & volens ex industria, dataque opera procurat.

8. Dices: hæc eadem inferri, etiam Deus, non ex scientia media non futuri actus liberi, seu vltioris finis intenti sub conditione medij sufficientis solum à se eligendi, & creaturæ rationali præstandi, illud absolute eligat & præstet. Negari quippe nequit, eam scientiam conditionatam de non futuro consensu libero sub illo medio, si præstetur, adesse absolute Deo, cum illud eligit, & nihilominus ea scientia, posita etiam vera intentione consensus liberi, à sufficientis illius medij electione non retardatur: quin seria Dei intentioni, & vero desiderio consensus nostri liberi, seu vltioris finis adnertetur, ergo nec, si ea scientia dirigatur electio medij sufficientis, cum præfata intentione ac desiderio pugnet. Nec satisfacis, si dicas: eam scientiam non adesse Deo formaliter sumptam pro priori ad electionem sed solum materialiter, sicut reliqua divina, scientiæ simplicis intelligentiæ directivæ electionis illius, identificata, ut scientia visionis, & aliorum conditionatorum scientiæ, immò, & impenitentiæ, æternitatis, omnipotentia, &c.

Li 2 quæ

media dirigente, eoque subinde natura, & causalitate prior, purificetur, atque absolute apponatur, videtur, & voluntatis, & actus creati libertas pessumire: etenim posita absoluta existentia, & præcedentia scientiæ media, decretoque electivo, & purificatio, mediis ita efficacis ac subinde absoluta etiam purificazione, existentia, & præcedentia mediis ipsius, nulla potestas voluntatis creatæ (immo, nec diuinæ) ad actus omissionem esse posse videtur: esset enim potestas ad coniungendum duplex, vel potius multiplex contradictorium. Nempe, & conditionate futuritioni, & subinde scientiæ media, & decreto electivo, & collatio absolute mediis illius per eam directo, & regulato: siquidem omissione absoluta data posito absolute, & purificato pro natura priori medio, & conditione actum liberum sub ea fore nullquam, nunquamque verum esset: immo verum semper fuisset actum eiusmodi sub eo medio, si daretur, non esse futurum: quod futuritioni eius conditionate sub eo modo repugnans, & formale exclusivum est: ac subinde, & scientiæ media de eius conditionata futuritione sub medio illo, & decreto absolute electivi & collati mediis illius. Cum autem tot ex omissione illa absoluta repugnantiæ contradictoria inferantur, nullaque ad contradictorium, vel vnicum, coniungendum diuinæ etiam nedum humanæ & creatæ voluntati potestas absoluta dari queat, sit planè: posito pro priori naturæ ad actum liberum medio illo ex scientiæ media decretum electivum & collativum illius dirigente non esse in voluntate creatæ omittendi illum absolutam potestatem proximam, sed nullam: cum nulla alia absoluta potestas voluntatis sit, nisi, quæ eo medio indifferenter completur, cum aliud non adsit. Hoc autem scientiæ media regulatum sui pro priori naturæ absoluta positione antecedente connexionem cum actu: & impossibilitatem omissionis in actu primo affert: sed nec in voluntate potestas ad medium illud abolendum, & medium aliud afferendum, sub quo omittat, casu quo omittitur, peritaret. Non ad abolendum medium illud: cum actus omnis sui principij physici perfectius sit, & cui principij sui physici destructivum esse repugnet. Sed nec ad aliud medium adducendum. Tum, quia mediis eiusmodi (puta primarum cogitationum) electio penes creatam voluntatem, eiusque potestatem, & deliberationem non est: tum, quia ad deliberandum, seu quoquo modo ex libera omissione cogitationem aliam, sub qua omittitur, adducendam, cogitatio alia deberet precedere, quæ de facto, & absolute non adest: & de qua instauratur difficultas eadem, si ex scientiæ media dirigente decretum electivum, & collativum ipsius ea cogitatio de Deo inferatur. Denique ante primam cogitationem, in qua argumentum locum habet, prior alia esse non potest: quare nec potentia adhuc remota omittendi adesse voluntati potest.

3. Hanc difficultatem Herize noster d. 23. cap. 14. citato num. 192. tamen initio numeri solidam eius, ac veram solutionem attingit (quam d. 22. cap. 3. num. 26. explicandam eo loci promiserat, prope medium tamen diversè videtur à vero, respondens: medium indifferens de se, & extrinsecus efficax, eiusque electivum, & collativum decretum ex duplici Dei scientiæ provenire, ac regulari: nempe, & simplicis intelligentiæ, & conditionate: & quidem, quatenus ex prima provenit fatiunt exigentiæ effectus, seu actus liberi, qui, ut fiat, ac sit, mediis, seu auxiliis entitate, ex quacunque scientiæ proveniat, satis habet: ut autem non, nisi scientiæ media assente à Deo eligitur medium illud, & apponitur; fatiunt dignitatem perfectissimi promissoris actus liberi nostri, qui incertus, & quasi in suspensio de eventu contingenti ex ipsis futuro, non sine imperfectione de mediis ad ipsum provideret. Addit tamen: ad perfectionem hanc providentiæ, & p. omnis perfectissimi non spectare: ut ex scientiæ media futuri eventus de mediis provideat: id enim providentiæ actus liberi non perficeret, sed destrueret. His planè primam suam, & veram solutionem, atque doctrinam deserit, ad quam redit: tandem numero eodem. Hanc Herize doctrinam de electione diuinæ & collatione mediis indifferenter ab extrinsecus efficacis & duplici scientiæ directione, & simplicis intelligentiæ, & media, vnicam difficultatis

præsentis componenda consentes, sectati sunt, ac mordicus defendunt Recentiores ex nostris Antonius Perez, eiusque asseclæ. Gaspar de Ribadeneira de prædestinatione d. 1. atque alij in manuscriptis: explicatamen autem: ex quavis harum scientiarum decretum absolutum ab alio ex alia scientiâ à Deo conceptum diversum, ex quo solo absolute medium conferretur, etiam aliud abesse in Deo esse admitendum: & ex decreto quidem regulato per simplicem intelligentiam collato medio, libertatem in actu primo proximo constitui: cum nihil impossibile cum omissione actus ex eo medio futuri ex parte actus primi supponat: uti decreto aliud scientiæ media regulatum supponit: scientiam, scilicet, mediam futuri actus infallibiliter si purificetur, absoluteque apponatur conditio, quæ ex ita regulato per scientiam conditionatam decreto purificatur, atque ex parte actus primi apponitur. Unde constat in casu omissionis ex parte actus primi possibili, non quidem actum primum physicum, qui eo medio seu conditione absolute posita completur, esse impliciter destruentum: sicut scientiæ media destrueretur, cum ex alio decreto per simplicem intelligentiam (quæ eo etiam casu perstaret) absolute esset, & peristeret.

4. Dicendum nihilominus est, in omni providentiâ perfectissima Dei erga actum & finem quemvis liberum rationali creaturæ, & quæ electione mediis ab extrinsecus efficacium constare debeat, debere etiam absolutum decretum electivum, & collativum ipsorum scientiæ media dirigi, ac regulari. Hæc nostrorum omnium Doctorum conclusio est: à qua Herize verius recedere à proxima cogitatione, tametsi sua, destituit citato numero, ad solutionem necessitatis logicæ actus & logicæ impossibilitatis omissionis, ex qua respondere caperat, demum recurrenti. Probat conclusio: eiusmodi providentiâ perfectissima essentia sua certitudinem, & infirmitatem eventus, seu finis contingentiæ erga quem est, proflus habet: alii, si medium natura sua, & ab intrinsecus efficac, contra Thomisticam Iesuanam scholam admittatur, nequit ea providentiâ perfectissima natura, & essentia sua certitudinem, & infirmitatem eventus contingentiæ prout habere, si mediis ab extrinsecus solum efficacis absoluta electio, ac subinde collatio scientiæ media de conditionata eventus futuritione sub medio illo non dirigatur, ac regulari: ergo in eiusmodi providentiâ mediis ita efficacis electio, & collatio provide absoluta, scientiæ media dirigitur, ac regulari. Maior est certa ad dogmatica in specie altera providentiæ huius, nempe prædestinatione, ex eo præcisè, quod eius perfectionis providentiâ exactissima sit. Minor verò obsecutor non est: etenim providentiâ obiectivè libera perfectissima essentia sua duo hæc solum in sua natura, & essentia claudit: præscientiam eventus ex mediis, & horum electionem, & præparationem, si eam imperio intellectuali (quod schola nostra reicit latiusque fuit impugnativus quæst. 1.) vel constituas, vel compleas: atqui electio absoluta mediis intrinsecus indifferens, etiam eventum, eiusque oppositum per se, & secundum e sumptum solum assert medium intrinsecus indifferens, quodque subinde cum eventus defectu & omissione aequè contingibile, & amice componibile sit, atque cum ipso actu: ergo electio ipsa mediis illius, nec secundum se sumpra, nec ratione mediis quod assert atque absolute apponit, certitudinem, & infirmitatem eventus illi perfectissime providentiæ adducit: ergo solum ex scientiâ directivâ (quæ sola altera providentiæ pars est) (potest eiusmodi electio & collatio absoluta mediis, ac subinde providentiâ eam eventus contingentiæ prout certitudinem, & infirmitatem sortiri. Atqui nequit eam sortiri è sola scientiâ simplicis intelligentiæ de possibilitate eventus quæ electionem eius mediis dirigit: cum eadem scientiâ possibilitatem defectus, & omissionis eventus illius æque repræsentet, atque eventus ipsius possibilitatem ex medio illo ad cuius electionem dirigit: ac proinde, & de se, & coniuncta etiam cum electione, & absoluta mediis positione, æque est cum eventus defectu, & omissione sub illo medio ea scientiâ coniungibilis: ergo nisi absoluta electio & collatio mediis illius ex scientiâ media de eventus conditionata futuritione

sub medio illo præcedat intrinseca & essentialis certitudo, & infirmitas euentus proutis cuiusmodi perfectissima Dei prouidentia, ac Deo quam exactissime potest contingentis euentus prouisorius nusquam poterit adesse.

5. Stata quidem hæc Thomistica scholæ societatis doctrina, & gloria in re scholastica præcipua: scientiæ nimirum mediæ explicatione, & illustratione concordiam certitudinis, & infirmitatis diuinæ de creatis nostris actibus, & euentibus liberis cum horum libertate ex patribus, & Theologica ratione, Scholasticis, & Controuersistis in apertum adduxisse. Quod si cuiusmodi media scientia mediorum de se indifferendum, & extrinsecus efficaciam Dei absolutam electionem, & subinde collationem eorum non dirigat: quare nec ad illam prioritate, quasi naturæ, præcedat, prouidentiamque exactam Dei de nostris contingentibus constituat; horum quidem contingentia libertasque saluabitur; intrinseca, & essentialis vero eius prouidentia certitudo, & infirmitas euentus contingentis pessumbit, ut hæc demonstrauimus: ac subinde improbus tantorum Doctorum in ea scientia erucenda, explicanda, adstruenda, ac vindicanda labor deterrimo sensu improbus erit, planque otiosus, & rei Theologiæ profusus inutilis. Is enim fructus eius scientiæ Theologiæ commodus est: certitudinem diuinæ huius exactissimæ prouidentia de nostris contingentibus proutis cum horum contingentia, & libertate conciliare; qui si abesset, otiosa, inutilis, ac perniciosa Theologia scientiæ mediæ doctrina esset, ac disturbandis Scholasticorum mentibus appositissima: ut in eius usu ad controuersias de incarnatione, & alias Theologicas dirimendas, quæ hanc concordiam non concernunt, apud Recentiores plures est videre: qui inanis ex scientia media difficultibus Theologiam questionibus de possibili inutilibus opparet, uilibus Theologiæ, quæ de facto est, vel omittit, vel sciunt ac perfumit, & indignè vix attrahit. Vnde constat, quam immerito, atque in scholæ suæ Magistros, & Duces irreuerenter Recentiores memorati num. 3. ad directionem decreti electiui, & collatiui absolute eorum mediorum in prouidentia exactissima Dei de nostris contingentibus inclusi scientiam mediam excluderint, solamque simplicis intelligentiæ admiserint ad decreti illius directionem. Dixi excluderint: nam si etiam cum simplici intelligentia scientiam mediam dirigere decretum absolute electiui, & collatiui medi illius admittant: iam in toto illo coniuncto scientiæ adequatè directiue scientia media præcedit medi illius absolutam pro priori naturæ ad actum, seu euentum proutis positionem: cum qua ponitur ex parte actus primi, & ad actum seu euentum absolutum necessitas, & ad eius omissionem impossibilitas antecedens: atque difficultati contra communem nostram conclusionem que eos exorbitare, atque in aulæ, & præcepta ire egissent cum nostris reliquis obnoxii.

6. Sed quandoquidem Recentiores isti eius difficultatis metu a directione decreti illius absolute electiui, & collatiui medi extrinsecus solum efficacis in prouidentia hac actus seu euentus contingentis exactissima scientiam mediam volunt excludere: quidnam scientia media in exactissima prouidentia præstabit? quare in eius conceptione partes ager? quodue minus subibit? Dei, inquit, omnis, nulliusque ignari mentem ornare, ac prouidenti ex alia simplici intelligentiæ scientia de euentu seu actu nostro contingenter futuro comitanter assistere: cuius comitante assistentia Deo prouidenti, quod de rei euentu, & medio illo incertus, & ignarus prouideat, dici absolute non potest: Quemadmodum, nec de femina, cui occurrit amantis turpis, libidinosusque eius aspectus, & affectus si ad sacrum, vel concionem audiendam templum adit: non tamen ex eius euentus scientia, comitante solum, sed ex alia, ex qua templum adire decernit. Cæterum, si scientia conditionata euentus sub illo medio, si apponatur, futuri, nullatenus, ut absolute eligatur, inferuit, sed respectu eius electionis merè comitanter scientia illa media se habet: Deus non eligit, nec prouidet de eo medio, quia est euentus conditionati sub eo futuri condicius, & prudens, magis quam, quia conscius, & prudens

oscitationis Turcæ, vel ortus vermiculi, aut floris in horto; ea enim omnia, & reliqua æque comitanter cum scientia simplici intelligentiæ, quæ sola electionem dirigit medi illius, ac prouidentia de euentu contingentis subferit per te.) Deus, quia omnis, cognoscit: ac prouide æque comitanter (quod ad medi electionem, prouidentiamque de euentu contingentis per illam prouiso attinet) cum scientia simplici intelligentiæ eorum omnium scientia se habet, atque scientia media de futuri conditionata euentus sub medio eligendo, si apponatur: ergo non aliter dicitur Deus eligere, & prouidere de medio ad euentum contingentem, non ignarus, sed (cuius futuri conditionate euentus contingentis sub medio illo, quam sciis, ac non ignarus electionis Turcæ, vel ortus vermiculi, aut floris in horto. Equid autem horum comitans scientia perfectissima prouidentia, & prouisoris, seu prouidentia Dei de medio ad euentum contingentem afferit: Ergo nec scientia media de futuri euentus conditionata, quæ medi ad illum electionem non dirigat, nec prouidentiam ingreditur, sed solua scientiam simplici intelligentiæ electionem dirigentis, & subinde prouidentiam de medio ad euentum illum constitutentem comitatur, quæquam perfectionis, certitudinis, ac infirmitatis diuinæ prouidentia, & prudenti electiui medi illius, ac subinde exactissimæ prouidentia potest afferre.

7. Dices: obiecta alia omnino disparata ad euentum contingentem se habere: quare & ad electionem & prouidentiam de medio ad illum: est futuri euentus eadem conditionatam, ac subinde eius scientiam conditionatam respectu futuri euentus eadem euentus absolute, & electionis, & prouidentia de medi ad ipsam non se habere disparata, & impertinentem, licet se respectu earum comitanter habeat solum. Contra quod si ad aliud nullatenus conducit impertinentem, id ad aliud habet, tamen id quod ad aliud conducit alio titulo comitatur: id enim quod ad rem aliquam nec est, nec est, impertinens omnium sententia, & definitione ad rem illam est. Vel ergo scientia media de futuri euentus conditionata euentus contingentis sub medio illo eligendo, quo absolute huius futuri omni ad Deo prouidentia electioni, & prouidentia de medio ad contingentem absolute futuri euentus conducit, inferuit, titulusque perfectionis, electionis, & prouidentia de contingentis absolute futuri euentus in Deo subinde ponitur vel nullatenus ad perfectionem electionis, & prouidentia illius conducit ac inferuit, nec eo titulo in Deo prouidentia eligente medium illud ponitur sed titulo alio: nempe omni scientiæ Deo propriæ, seu quia omnis est Deus debet? Si primam scientia media de futuri euentus conditionata sub medio eligendo, non comitanter solum, sed antecedenter se habet ad eius electionem, & prouidentiam de eius absolute futuri euentus, seu illiusque horum absolute existentia conductam, atque inferuentia sunt: si autem dicas secundam, nempe perfectioni electionis, & prouidentia illius nullatenus scientiam illam mediam inferuire: neque eo titulo perfecti & prudentis electoris, & prouisoris, sed alio titulo omnis in Deo poni, non solum comitanter sed proutis impertinenter ad eam Dei electionem, & prouidentiam earumque perfectionem se in Deo habent, atque æque aliorum obiectorum scientia; neque ex eius scientia assistentia Deus formaliter non ignarus prouideat, sed solum materialiter. Vnde qua prouisor contingentis euentus perfectus haud quaquam erit, sed de euentus futuri suspensus ac formaliter incertus. Confirmatur hæc omnia: quia eius scientiæ comitancia sola formaliter, non vero formali præsuppositione ad electionem medi, aut ingressu in prouidentiam, neque prouidentia certa de euentu contingentis formaliter constituitur, & excludit: at de conceptu prouidentia perfectissima, & exactissima diuinæ (de qua disputamus) est certitudo formalis, seu esse formaliter certam, ergo sola comitancia scientiæ mediæ non constituitur, nec euentus Dei prouidentia de euentu contingentis, ut esse debet, formaliter exactissima, & perfectissima: subindeque nec Deus perfectissimus de euentu illo prouisor (qui talis perfectissima formalis

ter providentia constitui solummodo potest) nisi ea scientia media praecedat.

8. Denique pura haec comitantia scientia mediae sine directione, & antecedentia ad electionem medij in providentia perfectissima impugnatur, & confirmatur nostra communis conclusio. Etenim, quicunque creatus, & prudens provisor eorum quae serio intendit, & quibus ut eveniant, exacte vult providere, antequam media eligat, & ad eorum absolutam existentiam de medijs provideat, quid sub eis futurum absolute sit, nec solum quid ex eis esse possit, sagaci, &, studiosa industria, & diligentia coniectatur: nec prius media eligit, nec postea alia, sed ea, sub quibus, si adhibeantur, certius, securiusque intra coniecturam tamen, & probabiliter quam solum potest) eventum fore conditionate praevidet: nec ea eligeret, si certior notitia de eventu conditionate futuro sub eis vel alijs medijs se habiturum speraret, priusquam hanc etiam adquireret ac praehaberet: ergo ad perfectam mediorum ad serio tota qua intendi licetate potest) intentum finem absolute obtinendum electionem, exactamque providentiam scientia de fututione conditionata (quam certa ab intendente & ita exacte providente haberi possit) debet natura praecedere, atque medij electionem illam dirigere: ergo & in Deo contingentem nostrum eventum ita serio intendentem, & exactissime de eius absoluta fututione providentem scientia media certa, & infallibilis de eius conditionata fututione sub medio eligendo debet antecedere eius electionem, ad eamque dirigere, nec sola simplex intelligentia de possibilitate eius sub medio illo ad electionem eius & providentiam hanc sufficit. Exemplum scientia solum comitantis, ut sunt foeminae de aspectu, & affectu amasi impudico, si Templum sacri audiendi causa adeat, vt decernit & re aduocari non potest, sed potius & nostra. Siquidem, vt eius eventus non ignora sed sciens, prudensque templum adire absolute dicatur, eius voluntatem determinatam, ac deliberatam debet non comitati solum sed praecedere. Non quidem vt quid ad voluntatem aduocandi templum inducens, & dirigens: scilicet enim ex ea scientia aduocandi templum peccaret, sed, vt quid ab eo templi aditu retrahens, quod ad deliberandum de aduocando templum vel domi manendo debet praecedere non minus quam scientia ad templum aduocandum inducens vt patet: siquidem utraque scientia libertatem voluntatis in actu primo, atque indifferentem potestatem ad vtrumvis, vel manendum domi, vel templum aduocandum constituit: quare libertatem, ac deliberatam voluntatis determinationem aduocandi templum, qua talem antecedit: ac proinde nec ignoramus, sed scientem, ac praeficiam eventus illius templi aduocandi absolute & merito, dicitur quia immerito ita diceretur, si determinationem determinatam, ac libertatem templum aduocandi non praecederet, sed comitante solum eventus illius scientia conditionata ac subinde parum materialiter, se ad illam haberet: quare exemplum hoc ex re, & conclusione nostra est, non aduocari templum: siquidem ad libertatem determinationis aduocandi templum, cui solum inferuire potest, debet scientia occurrere, & affectus prauus. Amasi ex parte actus primi praecedere, tamen ad physicum determinationis inducendum a qua retrahit potius ex parte actus primi non praecedat, sed comitetur: scientia autem media eventus providendi sub eligendo medio, si adhibeatur inductum de se ad medij electionem est; nec alio titulo in exactissimo, & perfectissimo eventus provouore, nisi qua inductiva ad eam electionem, eiusque infirmitatem est requiri potest, ad inductionem autem ad medij illius electionem debet abs dubio ad illam naturam praecedere, atque ex parte actus primi supponi: qua praecedentia foelusa comitante adesse provouori Deo ad eiusmodi electionem, perfectamque, & exactissimam de eventus providentiam, nec citius, nec magis, quam reliquorum omnium scientia, & attributa reliqua Deo, qua Deo, non autem, qua perfectio provouori, debet adesse.

CERTAMEN IV.

Difficultati propositae aliorum solutiones rejectae.

1. Difficultatibus contra nostram hanc, & communem ceterorum conclusionem appositis respondent plures, nec indolenti Recentiores: principium remotum, nec immediare inductivum, & influxivum in actum libertatem, & potestatem voluntatis proximam, & absolute talem ad vtrumvis non constituere: quare ex eius principij remoti determinatione ad vnum, & infallibili connexionem cum illo eiusque impossibilitate cum extremo altero, nullatenus principij proximi indifferentiam, ac subinde neque actus, seu eventus libertatem euerit: quare principij remoti ita connexi cum actu exclusionem ex parte actus primi ad absolutam potentiam, & actus, libertatem nullatenus requiri. Decretum autem electivum, & collativum medij, seu auxilij regularum per scientiam mediam, ex quorum coniuncto cum absoluta medij illius positione actus necessario, est futurus, & eius omittio impossibilis, remotum principium est, & scientia media, qua regulatur, adhuc remotius, & quorum neutrum influxivum in actum, cui ex remotis suis locis, & signis conueniunt: sola siquidem potentia cum medio, seu auxilio indifferenti de se principium influxivum in actum illum adaequatum, & totale est: quare nec decretum regularum ea scientia, nec scientia ipsa potentia, & actus libertati absolute officiant, nec ad eam constituendam, seruandamque pro natura priori ad actum debent exclusi supponi. Huius solutionis fundamentum ita dissecit controu. 4. de volunt. d. 6. quaest. 2. certam. 2. a num. 3. vt ostendit prorsus nunc à fundamento solutionem hanc confutarem: vsque adeo hebetiores alij Recentiores, quorum pressio (honoris causa) nomine meminimus ibidem certam. 3. num. 7. post med. principium, & causam remotam à causalitate effectus remoti, ac subinde à potentia, absolute tali, causandi effectum illum remouent: vt causam per accidens solum, vt musicam in edificatore ad edificandum, effectus illius esse velint, & impertinenter se ad illum habere: quare causa, & potestatis proxima nihilo posse, siue remota causa, & principium adit, siue absit immutare, sed iudem hanc, & plane paradoxam doctrinam relegauit ibidem num. 8. Tertio alij ad principia extrinseca voluntati operaturae (cuiusmodi decretum absolute electivum & collativum medij de se indifferentis, ac scientia media illud regulans sunt) quae eius libertati officere proinde nequeunt, recurrunt, & hoc confutauit certamine 4. num. 6. estque Thomistica Dominicae praefinitionis, ac praedeterminationis, & creatae libertatis concordia, ac tentata ab eis prima solutio, sicuti, & alia Recentium Murcianorum pro suis Suaristicis praefinitionibus, (quae praesenti difficultati aptari facillime potest, & ex connexionem ipsa intrinseca, & physica praefinitionis (et idem est coniuncti de decreto regulato per scientiam mediam, scientiaque ipsa, & purificatione conditionis) principij cum effectu libero delamitur ratione cuius connexionis ab effectu ipso libero tam praefinitio, quam coniunctum illud in sui existentia physice dependeat, tanquam à necessario connexionis termino: quare nec eius libertati quam supponit possit officere. Hoc etiam dissecit ibidem numero septimo, & certamine 3. numero tertio.

2. Quinto alij recentissime respondent: absolutam purificationem, & existentiam conditionis, mediue indifferentis illius à decreto illo regulato per scientiam mediam, quare neque à scientia media, determinate non pendere: cum ex alio, aliisque decretis purificatis, apponitur, & in se existere absolute possit, & aequae, atque ex hoc regulato per scientiam mediam absolute existens, & appositum medium illud, seu conditio est: inde,

inde, inquit, medij eius absoluta existentia & purificatio à quovis eorum decretorum determinatè præcedit: quorum subinde nullum determinatè præcedit absolutam conditionis, seu medij, & euentus existentiam: quare & conditionis, seu medij illius absoluta existentia, & appositione ipsa nusquam bene, ac rectè decretum ex eis alterum determinatè inferitur: ac proinde quatenus ad actum liberum per se absolute medium illud præcedit à decreto regulato per scientiam mediam atque ab ea scientia, quibus determinatè eius absoluta existentia non conueniunt, minimè procedit: inde neque actus, seu euentus liber ab eo medio proueniens: atque adeo, nec decretum illud actus pro natura priori supponit, quem subinde potest adquirere, & medium illud, à quo per se causatur, & procedit, ab eo decreto regulato per scientiam mediam determinatè proueniat: non autem (ut possit) proueniat à decreto per scientiam aliam regulato. Nihil præstat solutio: solum enim probat per se, id est essentialiter, tangam illud ab eo decreto scientia media regulato, tangam à principio sui unico, & essentiali ad suam absolutam existentiam, in suo absoluto esse non pendere: non autem de facto verè, & absolute tangam à sui absoluta causa pro priori natura absolute existente non pendere in sua absoluta existentia pro posteriori natura de facto absolute ponenda, cum ex eo solo decreto ita regulato medium apponitur, & pro vteriori alio posteriori actus ab eo proueniens: inde vero tota oritur difficultas coniungendi cum coniuncto illo pro natura priori, & antecedenter, etiam non essentialiter, de facto tamen, & absolute posito, connexo cum euentu seu actu atque cum eius omissione impossibilem, omissionem: quare & omittendi (sine qua libertas ad actum illum esse nequit) potestatem, ac rursus: quomodo decretum illud ita regulatum possit per actum, ad quem vtpotè effectum suum (esto remotum, quod parui refert ut dixi num. 9.) de facto pro priori natura absolute existens supponitur adquire, atque in suo esse dependere sine repugnantia mutue causalitatis physice manifesta. Confirmatur: quia vtrique repugnantia, non stat in eo quod causa, & effectus per se eo sensu aliqua sint, siue quod effectus essentia sua ab illa vnicè essentialiter dependeat, aut ex accidenti: sed ex eo, quod absolute verè, ac de facto à causa effectus causetur, & dependeat. Alioquin omnis fere effectus natura sua permanens posset suam causam producere, ut calor calorem, atque ignis ignem, &c. à quibus producti ex accidenti fuerit: cum eo sensu, per se, & essentialiter ab his determinatè eorum absoluta existentia non pendeat: siquidem produci ab aliis possent. Secundo: si hæc causis vere talibus de factoque producentibus respectu effectuum repugnet: quia causa, & effectus sunt: nec causis, & effectibus per se, id est essentia sua talibus, repugnare vllatenus suadebitur aut defendes. Tertio, & medium, siue auxilium, à quo actus, siue euentus contingens prouenit, posset ab actu in sui absoluta existentia pendere: siquidem ita essentialis causa eius illud auxilium non est, ut æque ab aliis produci nequeat: Vnde rursus: etiam medium, seu auxilium physica prædeterminatio esset saluari contra hos Recentiores, posset actus libertas: cum prædeterminationis huius absolute positis dependens ab actu libero physice esse posset nec aliam, quam consequentem, necessitatem induceret.

3. Murciani Recentiores ex suo principio, ad decretum comitans concurrendi ad actum determinatè cum creatura voluntate componendum cum huius & actus libertate excogitato, (nempe cum duorum, seu duarum libertatum exercitium ad aliquid absolute liberum apponendum requiritur, feruari in eo apponendo vtriusque, & eius, quod apponitur libertatem, quoties huius conditionalis veritas saluatur: si alter ex parte sua hoc agat, alter ex parte sua, seu, quod ipsius est, ad id agat: Tametsi in alterius potestate non sit actio alterius) præsentis difficultati respondent: feruari libertatem voluntatis & actus proueniens ex medio indifferenti de se absolute, non aliter posito, quam per decretum regulatum per scientiam mediam: quamvis, ut ita ortum: ratione scientiæ mediæ, quæ supponitur

cum omissione actus sit impossibile, nec scientia mediæ, ac decreti illius præcedentium absoluta positio, & præcessio ab eius actus positione, & libero voluntatis exercitio in eius appositione pendeat aut dependeat: quare neque abici, aut impediri, ne pro suo priori actu vel potius fuerit, à libero voluntatis exercitio in suo actu edendo valeat, neque, ut suo loco, & signa prioris fuerit, adquiret: etenim, etsi hæc ita sint, cum conditionis, seu medij ex hoc, vel illo decreto, hæc vel illa scientia regulato purificatione, & absolute appositione, penes creaturam voluntatem non est sed penes diuinam coniunctum cum creatura in actus productione, & requiritur, ut suam voluntas creata exerceat prædeterminationem, ut suam voluntas exerceat fati. cit. si Deus, quod ex parte sua est præter, nempe medium illud indifferens (quod de facto ex decreto regulato per scientiam mediam solummodo ac non aliter, siue per nullum aliud decretum aliunde regulatum in suo absoluto esse actuali, & existentia apponitur) absolute per aliud medium regulatum per scientiam simpliciter intelligatur, vel conditionatam aliam quampiam, pro casu omissionis apponere. Hoc enim fati habetur ad veritatem conditionalis illius. Si alter ex parte sua agat: quod per ipsum est, alter etiam, quod per ipsum est, seu ex parte sua est ad id ipsum agat: quo solo virtute exercitio circa id ipsum libertas abunde saluatur. Video cognitionem hanc ingenuis aliis Recentioribus placuisse. Nobis autem, qui sincerius veritatem quærimus, nec per ambages adendum putamus: nec multis doctum machinis, sed quam possunt paucissimis inuenimus, aliisque tradendum putamus, principium illud ad sensum, & intentum vtrumque Recentiorum illorum nequam non displicuit: & quod ad concordandum restat in actu hoc determinatè exercendam libertatem cum decreto Dei comitanti concurrendi ad eundem actum determinatè inuicem, & repugnanti ostendit tom. 1. de Deo vno controu. d. 3. q. 3. decretum hoc remittens determinationem voluntatis creatæ multo ex capite quovis modo adstruat confutatur: quæ, quoad hoc impugnationibus superfludum necesse nunc erit.

4. Quatenus verò ad præsentem attinet, facile ingenuatur discursus: quoties enim effectus indifferens ab exercitio duplicis libertatis duorum ad illum absolute ponendum pendet, necesse est, ut de facto absolute illud apponatur ab vtroque quod ex parte ipsius, seu per ipsum est de facto apponi: maxime, cum exercitium liberum ex parte vnius pro natura priori ad exercitium, & potestatem liberam alterius requiritur, quandoquequeque exercitio alterius absolute non est huius non est extremum libera absolute potestas: ergo fati non est, quod alter agat conditionatè, quod ex parte ipsius est, si alter, quod ex parte sui est, egerit: ut huius alterius tenetur absoluta libertas: sed oportet ut vterque quod ex parte ipsius est, absolute faciat. Atqui per hoc non potest de facto, & absolute ex parte Dei; quod ex parte ipsius apponi necessario absolute debet, ad omissionem actus, & sine quo ommissio illius est absolute alteri voluntati creatæ antecedenter impossibilis, etiam conditionatè in casu omissionis apponendum verificetur: ergo non potest de facto absolute libertas in actu primo, seu potestas eius ad actum, vel eius omissionem: quare neque actus libertas de facto à voluntate efficiendi. Maior tamen est certa: & cum vnius exercitium liberum antecedenter, & pro natura priori requiritur ad libertatem alterius in actu primo, & liberum subinde exercitium alterius est potestatis liberæ quæ post se requiritur omnino ad operandum potestatis liberæ quæ post se requiritur: iuxta quam potestatem potest operari, vel non operari: iuxta quam potestatem omnia requisita ad operandum, & non operandum, absolute, & de facto sunt, ut operari, vel non operari pro libero in actu primo absolute, & de facto causa liberæ possit: quare, non posito absolute vno ex requisitis alterutrum deficit plena, & absolute ad veritatem potestatis. Hinc contra necessitatem decreti prædeterminationis & prædeterminationis à nostris Doctoribus inferentium prædeterminationis physice auxilium sufficiens, & potestatem liberam ad vtrumvis adesse non possit.

5. Minor est aduersariorum: qui plane fatentur ne-

hilum, seu medium de se indifferens, & solum ab extrinseco efficax vnicè à decreto regulato per scientiam medium pendere, & vnicè de facto apponi, cum quo coniuncto non solum potentia absoluta, & de facto non est omittendi, sed est ad omissionem cum eo coniuncto repugnantem, & impossibilem, antecedens absolute, & de facto impotentia, & impossibilitas: ac proinde solum admittunt conditionatum, necdum absolutum, decretum, quod esset, si voluntas omitteret ex alia scientia regulatum, quo auxilium, seu medium illud absolute poneretur: & cum quo esset absoluta omittendi potestas, quæ planè cum coniuncto auxilij, vnicè ex decreto per scientiam medium de facto regulato absolute positi, non est. Confirmatur vrgentissimè in schola nostra Thomistica Iesiana (in qua disputamus) cuius argumenta omnia enumerantur, si potestas libera absolute, & proximè talis sufficienter constituitur ex potestate absoluta ad vnum tantum extremum, & potestate conditionata ad aliud, si hoc aliud seu casu, quo hoc aliud adesset, etiam de facto, & absolute non sit: quia, inquit, cum adesset decretum prædeterminatiuum, & prædeterminatio ad actum, si tamen omitteret ex non adesset, sed quod agendum ex parte Dei esset, vt omitteret. Et contra cum absolute his solum ex parte Dei positi omittit, esset tamen, si non omitteret voluntas, sed ageret, decretum prædeterminatiuum, & prædeterminatio ad actum, tamen in potestate voluntatis nostre non sit, quæ à Deo sunt de facto impedire, ne fiat, nec quæ à Deo tunc essent asserere: stareque conditionalis illius Recentiorum veritas, cuius sola veritatem libertatem, & Dei, & nostri in exercitio libertatis circa actus saluari arbitrantur. Quid ergo Recentiores Thomistæ Dominicanos à libertatis euestione, & negatione, ac impossibilitatis auxilij sufficientis impugnant illi Recentiores: quibus, vt se protegent, atque se ipsos tela retorquant, æreum adco principio suo expugnamini.

CERTAMEN V.

Firma præfate difficultatis solutio.

SOLIDA ergo præfate difficultatis solutio, facilis quidem, si doctrina nostra scientiæ mediæ medullis penetratur atque exenteretur, se prodit. Explicui autem nom. I. de Deo vno controu. 2. de scientia, & hic controu. de voluntate d. 6. quæst. 2. penitus soletis, scientiæ mediæ naturam quantum ad difficultates eorum locorum proprias, opus erat, atque opportunum: ex quibus illud ad præsentem difficultatem memorandum est. Connexionem, scilicet, scientiæ mediæ, quasi physicam, intrinsecam, & propriam, etiam cum condicio purificata, atque absolute posita est, ac proinde, & coniuncti ex scientia mediæ, & conditionis purificatiæ constati cum obiecto scientiæ mediæ tantummodo esse: sicuti, & cuiusvis scientiæ de re quapiam, pro quocunque statu per illam representato, connexio intrinseca cum re illa pro eo solum statu, pro quo illam representat est, etique solummodo potest: etiam si illi extrinsecus, quicquid velis adiungatur: siquidem nihil alicui rei extrinsecus adueniens, & adiunctum potest intrinsecam cum alio connexionem, quam de se res non habebat asfigere, & asserere. Sicuti nec potest naturam, & essentiam rei mutare, quod ei extrinsecus solum adiunctum est: immò nec res ipsa eadem in natura, & essentia sua manere, si alicuius adiuncti extrinseci, vel etiam intrinseci: accessu intrinseco eius naturæ diceretur: de eadem enim natura secundum entitatem, & essentiam suam connexionem habere, ac simul non habere cum alio manifestam contradictionem inuoluit: verum quidem est; rem de se cum aliquo intrinsece naturæ, & entitatis sui non connexionem per aliquid intrin-

Christoph. de Ortega, de Dei Vno, Tomus II.

secè inherens, vel etiam extrinsecus adiunctum, ad vnum determinate agi & adigi, posse actiue, vel impeditiue: vt physica prædeterminatione à Deo immixta voluntati, vel decreto prædeterminatiuo, aut præfinitione actus contrarij, vel de omissione illius extrinsecus assilente voluntati fiet voluntatis, quamvis intrinsecus & natura sua indifferenti, & inconnexæ, vel actus vel eius omisso necessaria, & extremum alterutrum impossibile: quare in coniuncto ex voluntate, & adiuncto erit alterius extremi physica & antecedens necessitas, & impotentia, seu impossibilitas antecedens physicè extremi aduersi.

2. Sed tamen opus ad id est vt physica necessitas determinatio, & connexio cum extremo altero, ac subinde alterius oppositi impotentia absoluta, physicaque, & antecedens impossibilitas, & impossibilitas coniuncti huius cum extremo aduerso tota ab adiuncto voluntati, seu rei de se inconnexæ cum extremo altero, atque cum alterutro componibili toti illi coniuncto afferatur, quia voluntas, seu res de se indifferens ad vtrumvis, & inconnexa cum altero extremo aliquid de suo ad antecedentem necessitatem, & connexionem coniuncti illius cum extremo vno, & impotentiam, seu impossibilitatem cum altero aduerso conferat de suo, sed ab adiuncto extrinseco, siue ipsi indito, siue assilente, cum quo coniunctum illud cum altero extremo antecederet connexionem, & cum aduerso pugnantem constituit, solummodo patitur. Notum & exemplis adductis physica prædeterminationis, & decreti prædeterminatiui, seu præfinitionis actus, vel omissionis determinatæ componentis, seu constantis coniunctum voluntatis, & prædeterminationis, seu decreti, aut præfinitionis alterius extremi ex oppositis, in quo absoluta, & antecedens necessitas extremi vnius, & impotentia, ac impossibilitas extremi aduersi tota, penes physicam prædeterminationem, decretum prædeterminatiuum, seu præfinitionem vnius extremi, ipsique intrinseca, & essentialis est, totaque ab eis coniuncto illi afferatur: quia ad eam antecedentem necessitatem coniuncti illius ad vnum extremum, & connexionem, atque impotentiam ad oppositum, & cum ipso impossibilitatem aliquid de suo partialiter adhuc, ex parte sua, reliquum quod de se in coniuncto illo indifferens est, adducat, & conferat. Si enim physica prædeterminatio, vel decretum, aut præfinitio alterius extremi, cum quibus voluntas coniunctum illud natura ad extremum illud antecedens constet, connexa cum extremo illo natura, & essentia sua non essent, & cum opposito extremo inconnexa, in coniuncto illo, nec esset antecedens necessitas ad illud, nec ad oppositum antecedens impotentia, & impossibilitas. Ex terminis item ipsis euidens hoc ipsum notatum est: quia cum coniunctum quodvis nihil aliud sit, aut contineat, quam partes, quibus constat, si partes eius omnes indifferentes in se ad vtrumque extremum sunt, nullaque earum cum altero extremo antecederet connexa, & cum opposito inconnexa, coniunctum totum indifferens physicè ad vtrumvis erit, nec ad alterum necessitatem antecedentem, ad alterum vero oppositum impotentiam, & impossibilitatem physicè, & realiter continebit. Maxime in præfinita materia, in qua vim motumque medij indifferens, nec adiuvat scientia mediæ, nec immutat, sed omnino se impertinenter habet ad ipsam, vt dicebam controuersia de voluntate d. 6. quæstione 2. Si quidem medium illud indifferens, & quauis alia scientia conferretur, eadem vi, & modo ad actum moueret.

3. Ex his porro notatis duobus certis, & euidensibus duo ad rem præsentem, euidenter etiam inferuntur. Primum scientiam mediæque (quæ vtpote decreti vnicè electiui, & collatiui directiua) absolute medij de se indifferens, solumque ab extrinsecus efficax ad actum creatum, seu euentum contingentem pro naturæ prioris ad actum seu præcedit conditionis purificatione seu (quod idem est) medij illius absoluta positione, intrinsecus, & natura sua absolute cum absolute futuro contingentem actu vel euentu physicè non connecti, cum quo ante purificationem conditionis seu medij illius absolutam positionem non connectebatur, sed solum cum eo, vt conditionate futuro, sed quod

quod solum ante conditionis, & medij illius absolutam positionem representabat essentia sua, quam intrinsece variari repugnat, ut patet, & euicimus n.1. Secundo inferitur ex dictis notato & n.2. Neque ex adiuncto medio, ac posito absolute, seu conditione de se ad vtrumvis indifferenti, & cum alterutro extremo componibili purificata posse extrinsecus adhuc potentiam de se liberam ad vtrumque cum absolute futuro contingenti connecti: nec subinde coniunctum ex potentia de se indifferenti, ac de se etiam medio indifferenti ad vtrumvis constatum connexionem physicam cum altero extremo ab eo coniuncto absolute efficiendo, & futuro habere posse: quare neque in coniuncto illo determinationem, & necessitatem physicam antecedentem ad actum ab eo absolute futurum; nec ad oppositum impotentiam seu impossibilitatem antecedentem physicam esse, cogitarive posse: quareque (ut definitio necessitatis physice antecedentis, siue ex parte cause ad effectum & impotentia physice antecedentis ad eius oppositum à Patribus & Anselmo ad verbum utatur) *faciat, vel prohibeat rem esse, vel non esse*, atque alio etiam nomine à Scholasticis necessitas consequentis, non quidem solum illationis, sed physici effectus, qui ex antecedente physice sua causa priori nature posterius natura sequatur. Cum autem sola necessitas, & determinatio physica antecedens (quam consequentis vocant) principi ad effectum, & impotentia, seu impossibilitas antecedens ad eius oppositum potentia, & effectus libertati possit officere, atque coniuncto decreti regulati per scientiam mediam de effectu contingente conditionato, & purificationis conditionis, seu medij indifferenti per decretum illud, nulla physica determinatio, & necessitas antecedens ad effectum contingentem ex eo coniuncto mox absolute futurum addit, nulla item omittendi physica antecedens impotentia, seu impossibilitas eo coniuncto, neque potentia ad equatam, & coniuncti illius, neque effectus inde absolute futuri libertatem laedi posse manifestum est.

4. Ceterum cum posito absolute medio, seu purificata conditione decreto vnico per scientiam mediam regulato, effectum absolute esse necessarium sit, atque eius omisso cum eo coniuncto sit impossibile, explicanda restant, cuiusmodi fiat eius coniuncti natura antecedentis ad actum necessitas, & ad eius omissionem impossibilitas: quocirca, cum causa, & effectus necessitas omnis in antecedentem seu consequentis ut diximus, & consequentia, logicam purè, seu consequentem ad equatè diuidatur (ut ostendimus contra Recentiores Thomistas Dominicanos tom.1. de Deo vno controu. 3. d. 1.) bene Herizæ noster loco citato certam. 1. & 2. respondit: necessitatem ad actum & subinde ad omissionem impossibilitatem, & impotentiam illationis & purè logicam seu consequentem in eo coniuncto esse, quæ nullatenus rei, seu effectus libertati aduersetur, & in rei absoluta existentia præsupposita fundatur, non autem in sue cause ad operandum, remque apponendam necessitate, & determinatione, quæ rei illius contingentia in fieri ab ea causa tolleretur: est quippe necessitas, quæ res est ex suppositione quod sit, seu, quæ rem, si est, quandiu est necesse est esse: ut cum Patribus, præsertim Boëtio, & Anselmo t. 1. de Deo vno controu. 3. disput. 1. fuisse, nec semel diximus, & demonstrauimus. Verum, tametsi veritatem Sapientis Theologus attigerit non tamen penitus illam eiusque fundamenta omnia percussit: ac proinde inconstans eodem loco ab ea deflexit, viamque tentauit aliam à nobis impugnata cert., ideo autem à vero auiauit, nec veram solutionem præstatam, quam attigit primo potuit sustinere, quia necessitatem coniuncti illius ad actum, & ad omissionem eius impotentiam & impossibilitatem intrinsecam coniuncto esse putauit: quo admissio cum coniunctum decreti, scientia media illud dirigentis, & subinde cum ea de se connexi, & purificationis conditionis, seu medij vnice ex ita regulato decreto apppositi, secundum se totum pro nature priori ad absolutam effectus positionem præcedat: nequit non eius coniuncti intrinseca ad eum effectum determinatio, & necessitas, & ad eius omissionem impotentia, & impossibilitas pro priori etiam nature effectum antecedere: quare & necessitas, ac determinatio ad effectum, & impotentia, ac impossibilitas

ad oppositum, nequit non esse antecedens & consequentis, contra veram quam tentauit hic author solutionem, quod, scilicet consequentia, & logica solumque pure consequens foret.

5. Ut ergo vera hæc solutio de necessitate solum logica, & illationis seu consequentia, vel, ut Patres & Scholastici vereres aiebant pure consequente sustineatur, oportet eam necessitatem intrinsecam illi coniuncto esse imiter negare, & ostendere: quod satis demonstratum hic est num. 1. ubi, nec scientiam secundam se, & intrinsecam sui cum absolute futuritione effectus connexionem habere, nec ut coniunctam cum absolute purificationem conditionis seu absolute medij de se indifferenti positionem (quomodo coniunctum totum secundum totum intrinsecum coniuncti illius est) habere illam cum absolute effectu connexionem, ut ostendimus numero 1. quare neque esse intrinsecam coniuncto illi antecedentem ad absolutum effectum determinationem, & necessitatem, ac subinde ad eius omissionem impotentiam, & impossibilitatem ut num. 3. ostendebamus. Denique capitulum est: quomodo, & vnde extrinseca solum absolutam illa sit, ac proinde logica solum illationis, & consequentia, atque absolutum effectum supponens esse posse: ut patet qui eam sibi necessitatem extrinsecam coniuncti illi absolute acquirerit, polueritque sua absoluta contingentia existentia & positione: ex huius enim indeterminate, quam par esse minoris, Herizæ parum in veritate laborata constituit. Recentioresque alij impugnati cert., & 4. difficillimas, siueque de notitia de scientia media, auxiliorum efficacia aggressi sunt vias: atque alij ad hæc concordie prædeterminationis cum libertate notitiam percipiendæ tardiores, scientiam mediam: ex qua absolutum conseruat ab vfu absolute notitiae libertatis indubitabilem non esse docent, necessitates quæ, & nolentes vni ipsam libertatis notitiam subvertunt. Et eius adit: Molina nostro (Magistro) suam hanc scientiam notitiam indubitabilem imponunt absolutam: cum ille expressè loquitur, si consensum absolutum præcedat, id est ex suppositione, quod præcesserit: non autem pro nature priori ipsius positionem quod prius, & his actibus, & alijs ceteris Scholasticis clariis, distinctiusque primis adit Molina.

6. Est igitur extrinseca hæc, ac subinde consequens necessitas coniuncti illius ad futuritionem extrinsecam conditionata effectus illius sub conditione medij, & conditionis de se indifferenti, & extrinsecas efficacia absolute positæ, & purificationis quam solum conditionatam limitationem scientia illa media repræsentat, & supponit. Ne alia est in coniuncto illo necessitas absolute pendens effectus ab ea, quæ ex futuritione conditionata ipsius, & purificationis conditionis inferitur eius futuritione absolute, quæ, si posita conditione sit, futuritione conditionata traditione manifesta periret: vel potius pro potius sui maioris vniuersalitatis ad eiusdem effectus futuritionem absolutam non fuisset: ac subinde nec scientia media in illius sub eadem conditione, & medio de se indifferenti ad effectum, & ad eius oppositum extremam conditionatam futuritionem, quam, ut sum obiectionem, supponit, quæ fuisset: immo vero conditionata futuritione oppositi extremi omissionis, vel contrarij effectus, qui eam induceret, & deuolueret: quare, & scientia media ab illa certo non. Vnde constat futuritionem conditionatam effectus sub eadem conditione, & medio, quod absolute purificationis, & apponitur, antequam natura ad absolutum effectum inditaret ab eodem effectu absolute pendere: ratione vero illius futuritionis conditionatæ effectus sub eadem conditione & medio indifferenti de se, quæ scientia media supponit, & scientiam mediam ipsam, quæ eam nature præcedat, est remota, ut decretum medij illius colligitur (est notius, ut decretum medij illius colligitur) ab eodem absolute effectu pendere mediato, ut sit: postquam subinde à causa libera sua per absolutam omissionem illi contingentis effectus absolute impediti, ne scientia fuisset, nec pro signo, & priori suo nature ad absolutum illum effectum absolute præcessisset, acquirique potius posse: imò adquisitionem à causa libera per sui effectus absolutam positionem, in primis & immediatè conditionatam eiusdem effectus futuritionem: secundò, & mediato

scientiam mediam de illo, ac demum mediatus, sed non merito, ut diximus tom. 1. de Deo vno controu. 2. de scientia, & controu. 3. de decreto concurrenti cum causis liberis creatis, decretum medijs illius collatum. Totum ergo coniunctum quod prius natura absolutum effectum contingentem antecessit, ab eiusdem absoluta contingentia, si ac libera positione in sui existentia pendet: sed mediatur ratione dependentiæ immediatæ futuritionis conditionata, quæ ad scientiam mediam, & reliqua coniuncti subsequenter supponitur: quare & ab vltimo exercitio libero causæ in effectus contingentis absolutæ positione, & quod absolute præcesserit natura ad ipsum, dependet, acquiruntque est, & ne præcederet potuit per omissionem sub auxilio eodem impediri: foret enim tunc scientia media de conditionata omissione, nec ex scientia, quæ modo est daretur: si à Deo pro libero daretur, ut posset. An verò daretur? Puræ diuinationis, non autem disputationis Theologicæ negotium est.

7. Cum verò certum, constansque sit necessitatem absoluti contingentis, quæ ab vltimo exercitio libero causæ liberæ in eius absoluta positione pendet, ut sit, suoque loco fuerit, potuitque impediri, ne suo illo loco fuisset (tamen semel possum abici nequeat, & à suo illo loco sine contradictione amoueri) necessitatem consequentem logicam illatam, seu consequentiam ac libertati, & causæ liberæ, & effectus contingentis, non adertam, sed amicam solummodo esse, non antecedentem, & libertati vtriusque adertam: constans etiam ac certum esse debet necessitatem hanc extrinsecam, mutuoque, ut sic loquar, à futuritione conditionata acceptam, in eandem, atque coniuncto illi extrinsecam, nec causæ creatæ, nec effectus contingentis libertati absolutæ efficere posse: etsi ex suppositione coniuncti illius, & conditionatæ futuritionis, quæ consequentem illam necessitatem, ex quoque decreto, & scientia Dei purificaretur conditio inuoluti, atque in coniunctum illud deuoluat impossibilitatem logicam, & consequentem nequeat effectus non esse. Vnde, patet æquiuocationis fallacia, quæ tot alias ingeniosos nostros Recentiores decipit. Inquirentes, & excoGITantes modos à nobis impugnatos totis cert. 3. & 4. ut cum auxilio illo posito vinceret decreto regulato per scientiam mediam, nec aliunde in hac prouidentia exituro absolutam potestatem omni repugnantia exclusa omittendi effectum illum inuenirent: cum coniunctum illud extrinsecus participatam necessitatem consequentem effectus absoluti supponat; tamen per totum intus in eum coniuncti illius, quod de se totum indifferens est, ut ostendimus, & quod solum naturæ priori effectum absolutum contingentem antecessit, causæ liberæ effectum contingentem omittere liceat potestatem antecedente.

8. Sed quæ iniquis absoluta potestas de facto adest ad absolute omittendum actum purificantem & ponentem absolute auxilium, quo absoluta potestas constituitur decreto illo vltimo regulato per scientiam mediam ut inde futurio illa conditionata à liberæ nostræ potestatis absolutio exercitio obiectiue pendat solamque consequentem necessitatem auxilio de facto posito inducat? Nisi enim pro naturæ priori decretum absolute præcedat positione, de facto, auxilium quod de facto ab eo vnicè pendet absolute non est; ac subinde neque ad actum absolutam illa nostra potestas, quæ illo absolute posito essentialiter constituitur. Si autem pro naturæ priori decretum illud positione præcedit, ut absolute auxilium, & potestas nostra, quæ ad actum de facto est, consistant, nulla est absoluta potestas ad eius omissionem nisi chymærica: cum decretum illud essentia sua futuritionem conditionatam constituat, & supponat, vtpote per scientiam mediam essentialiter regulatam, atque essentia item sua auxilium (purificationem, scilicet, conditionis qua conditionata actus futuritio in absolutam necessariam transit) pro naturæ priori ad actum ipsum deuoluat: ac subinde absolutam eius omissionem reddat pro eodem priori impossibilem: quare neque ab exercitio vltimo libero absoluto nostre absolutæ potestatis, quæ eo decreto ponitur, potest conditionata actus illius futuritio obiectiue pendere. Respondetur potestatem absolutam ad actum, vel eius omissionem emittente, & auxilij, & voluntatis nostræ adæquate constitui; cuius actiua vis ad vtrumvis, nec augetur, nec minuitur aut decuratur, à

Christoph. de Ortega de Deo Vno, Tomus II.

quouis decreto ponatur illam complens auxilium; nec determinatur ad aliquod extremum, impediturque ad aliud apponendum, nisi id quod ipsam antecedit totam de se, & intrinsecam habeat cum altero physicam connexionem, & cum altero extremo impossibilitatem asseratque: eam autem decretum illud regulatum per scientiam mediam de se, & intrinsecè non habet, nec asserit, licet ratione futuritionis conditionatæ, quam essentia sua mediatur supponit, & conditionis purificatione, seu auxilij indifferenter absoluta positione, cui causaliter connectitur, Logico solum, & illationis transitu conditionatus actus transeat in absolutum: ea verò conditionata futuritio quæ supponitur, obiectiue solum ad scientiam & decretum illud ac verificatione non autem physicè actiue supponitur: quo in genere obiectiue ab absoluta actus futuritione pendet ut prius sit, sicuti, & scientia, & decretum illud: quæ prouidè, etsi hanc physicè causent dum sunt, obiectiue tamen ab ea causa sunt; ut essent, eamque in alio genere causalitatis, vti iam dico.

9. Et hæc quidem pro difficultatis huius aperta solutione sufficiunt; sed duo adhuc fors ab acutulo aliquo contra hanc doctrinam, & solutionem obicienda, etsi aliunde petita. Primum futuritionis conditionatæ constantiam, & obiectiuam consistentiam, & veritatem à contingentis absoluti positione non pendere: quandoquidem plura futura conditionata suo modo sunt, & quæ obiectiuam consistentiam, & veritatem habent, quin conditio purificetur, & contingentia conditionata transeat in absolutam, à quibus, ut absolute possitis, ipsorum, ut conditionatorum, veritas, & constantia obiectiua dependet, verum cum futuritio illa contingentis effectus conditionata sub conditione sita etiam, & eius, & veritatis dependentia absolute à contingente effectui non est, quovis purificata conditione effectus absolute sit: certum quippe est hoc genere dependentiæ obiectiue, ac verificationis apud omnes: non ideo verum contingentis absolute conditione purificata esse, quia foret, si conditio poneretur, conditionatè verum fuisse, contra: quia posita absolute conditione absolute consensus est aut erit, fore conditionatè, si poneretur, verum. Sicut ergo ea futuritio suspensa est; ita, & dependentia, quovis quæ apponatur conditio: quarum autem non apponitur absoluta ab effectu absoluto sub illa non est; sed suspensa solum dependentia ab illo manet. Secundò fors aliquis opponat. Scientia media absolute præcedit absolutum contingens quod ex medio, seu conditione absolute etiam ex scientia media posito est: ergo nequit ea scientia media à contingenti absolute pendere: quin inter causam, & effectum absolute existentes, ut causent, detur mutua causalitas: quam, scilicet, ut repugnantem, adhuc in diuerso genere, excernamus. Respondetur mutua causalitatem vtriusque physicam causarum existentium absolute, ut causent, repugnare: physicam vero ex parte vnius, non autem physicam ex parte alterius, sed merè obiectiuam, & verificationis seu verificationis sui obiecti ex parte alterius non repugnare. Et hanc quidem solam habet scientia conditionatæ, & mediatæ, à contingente absolute ex conditione, seu medio absolute posito per scientiam mediam, quæ prouidè ipsum physicè causat, & naturæ priori absolute præcedit. Siquidem eatenus solum, ac non aliter aliæ dependentia à contingente illo absolute pendet mediatur, & suo modo quatenus eius scientiæ obiectum, nempe contingens conditionatè futurum, eiusque obiectiua veritas, & consistentia, quam scientia illa supponit à contingente absolute, purificata conditione, obiectiue, & verificatione pendet: dependentia autem eiusdem pro statu conditionato, & pro quo absolute non est; à se ipso in statu absolute physica esse non potest, quæ eiusdem ad seipsum esse nequit: sicuti, nec nisi ad statum absolute physice dependentis, & effectus sui terminati, ut cunctis Philosophis est notum. Obiectiones paralogisticas plures mitto ex dictis solum faciles, quippe quæ eandem vtilis & minimis difficultatem replicant, nō augent.